

Záróvizsga tételsor – Speciális szakmai ismeretek (tanítói kompetenciák kibontakoztatását segítő tanulmányok)

1. A tanítói szerepkör társadalmi-történeti kontextusai

Vázolja fel a tanítói szerepkör múlt századi és kortárs értelmezéseit, mutasson rá a történelmi folyamatokkal együtt változó társadalmi elvárásokra, a tanító nevelő-oktató tevékenységeinek, pedagógiai hangsúlyainak intézményes változásaira, valamint mutasson be az irányadó nemzeti és európai értékek pedagógiai közvetítését kiemelten kezelő hazai és nemzetközi gyakorlatokat.

Ajánlott irodalom:

Pukánszky Béla – Németh András (1994): Neveléstörténet. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.

Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla (2000): Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe. Osiris Tankönyvek, Bp.

Falus Iván (2001): Pedagógus mesterség – pedagógiai tudás. In: Iskolakultúra, 2001/2. https://epa.oszk.hu/00000/00011/00046/pdf/Iskolakultura_EPA00011_2001_02_021-028.pdf

2. A gyerekek személyiségének komplex fejlesztése

Mutassa be a 6–12 éves gyerekek személyiségének kibontakoztatását megalapozó neveléslélektani, nevelésméleti és nevelésszociológiai elméletek releváns fókuszpontjait, és gyakorlati példákkal is igazolja a kiemelt elméletek személyiség formálódásában és az élethosszig tartó tanulásra való felkészítésben betöltött szerepét.

Ajánlott irodalom:

Vajda Zsuzsanna (2025): Életkorok pszichológiája. Osiris Kiadó Kft.

Cole, M. – Cole, S. R. (2003): Fejlődéslélektan. Osiris Tankönyvek, Bp.

Vekerdy Tamás (2010): Az óvoda és az első iskolai évek. Saxum, Bp.

3. A tanulók és környezetük megismerése

Ismertesse a képzés folyamán feldolgozott azon elméleti és módszertani szakirodalmakat, amelyek a 6–12 éves gyerekek, gyermekcsoportok és környezetük megismerésére, valamint az őket érintő társadalmi folyamatok és gyermekjogok értelmezésére fókuszáltak, és keressen olyan gyakorlati példákat, amelyek rámutatnak a megismerési eljárások fontosságára.

Ajánlott irodalom:

Bábosik István (2007): A nevelés elmélete és gyakorlata. Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó.

Mérei Ferenc (2006): Községek rejtett hálózata. Osiris, Bp.

Forray R. Katalin – Hegedűs T. András (1998): Cigány gyermekek szocializációja. Aula, Bp.

4. A kompetencia alapú tanulás támogatása

Tekintse át a kompetencia alapú oktatás társadalomelméleti háttérét, a mutasson rá az oktatásügyben elterjedt kulcskompetencia-rendszerek társadalompolitikai relevanciáira, és vázolja fel, hogy a kompetencia alapú oktatási szemlélet, valamint a kulcskompetenciák megalapozásának, kibontakoztatásának módszertana hogyan implementálódott a hazai tartalmi szabályozás (NAT) dokumentumaiban.

Ajánlott irodalom:

Nahalka István (2003): Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó.

Nagy József (2007): Kompetenciaalapú kritériumorientált pedagógia. Mozaik Kiadó, Bp.

Falus Iván – Szűcs Ida (Szerk) (2022): A didaktika kézikönyve. Akadémiai Kiadó, Bp.

5. Tanítási hatékonyság, tanulási eredményesség

Sorolja fel a hazai oktatásügyben is alkalmazott, a tanítási hatékonyságra, és a tanulási eredményességre is reflektáló azon nemzetközi összehasonlító mérési rendszereket, és adatsorokat, amelyek alkalmasak arra, hogy saját pedagógiai munkájában konkrét fejlesztési irányokat és feladatokat jelöljön ki a szövegértés, a matematikai és a természettudományos nevelés területén.

Ajánlott irodalom:

Csapó Benő (2002): Az iskolai tudás. Osiris Tankönyvek, Bp.

Nahalka István (2018): Ellentmondások a pedagógiai mérés és értékelés elméleteiben.

<https://habilitacio.uni-eszterhazy.hu/38/1/Ellentmond%C3%A1sok%20a%20pedag%C3%B3giai%20m%C3%A9r%C3%A9s%20%C3%A9s%20%C3%A9rt%C3%A9kel%C3%A9s%20elm%C3%A9leteiben.pdf>

Herz Mária (2006): A pedagógiai értékelés gyakorlata. In: Bábosik – Torgyik (szerk.): Pedagógusmesterség az Európai Unióban. Eötvös Kiadó, Budapest, 2007.

https://www.researchgate.net/publication/314225676_A_pedagogiai_ertekeles_gyakorlata

6. A pedagógiai folyamatok tervezése, szervezése és értékelése

Határozza meg a pedagógiai tervezés rendszerének (NAT, kerettanterv, pedagógiai program, helyi. tanterv, tanmenet, óravázlat) fogalmi kereteit, az egymásra épülő szabályozó elemek legfontosabb funkcióit, fejtse ki az egyes szintek összefüggéseit, különbségeit, az értékelés tervezésének lehetőségeit, valamint illusztrálja gyakorlati példákkal a projekttervezés és a tematikus tervezés módszertani lehetőségeit.

Ajánlott irodalom:

Csapó Benő (2002): Az iskolai tudás. Osiris, Bp.

Báthory Zoltán (2000): Tanulók, iskolák, különbségek. Okker Oktatási, Kiadói és Ker. Kft.

Molnár Edit Katalin (2015): A tanári tervezés tanulásának és tanításának vizsgálata.
https://real.mtak.hu/214049/1/MolnarEK_2015_Tanari-tervezes_upsz_2015_11-12_092-106.pdf

7. A fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségei

Határozza meg a fenntarthatóságra nevelés fogalmát, az ökoszemlélet környezeti, társadalmi és gazdasági értelmezési kereteit, mutassa be a fenntarthatóság pedagógiai célkitűzéseit támogató (oktatás)politikai dokumentumokat, európai uniós döntéseket, az ökoiskolai hálózatok fejlesztési irányait, és mutasson rá a szakterületén, illetve intézménytípusában a fenntarthatóságra nevelés gyakorlati lehetőségeire.

Ajánlott irodalom:

Fűzné Kószó Mária (2002): A környezeti nevelés koncepciói. In: Iskolakultúra, 2002/1. https://real.mtak.hu/60940/1/EPA00011_iskolakultura_2002_01_040-050.pdf

Jakab György - Varga Attila (2007): A fenntarthatóság pedagógiája. L'Harmattan Kft, Bp.

Zádori Iván (szerk.) (2022): Környezeti nevelés és fenntarthatóság. Pécsi Tudományegyetem, Pécs.
https://ak.sze.hu/images/projekt/MEKH/PTE_Kornyezeti%20nevelés%20es%20fenntarthatóság_Beliv_ONLINE_JAV_1107.pdf

8. A tanulási, nevelés környezet

Tanulás- és nevelésméleti tanulmányai és a vonatkozó szakirodalom segítségével definiálja a tanulási, nevelési környezet fogalmát, értelmezési kereteit, ismertesse a pedagógiai környezet direkt és indirekt hatásmechanizmusait, mutassa be gyakorlati példákkal a tanulási, nevelési környezetek célszerű alakításának különböző lehetőségeit, különös tekintettel az integrált és az inkluzív nevelésre.

Ajánlott irodalom:

Knausz Imre: A tanítás mestersége. <https://mek.oszk.hu/01800/01817/01817.pdf>

M. Nádas Mária (2012): Adaptivitás az oktatásban. ELTE Eötvös Kiadó Kft.

Józsa Krisztián és Fejes József Balázs (2010): A szociális környezet szerepe a tanulási motiváció alakulásában: a család, az iskola és a kultúra hatása. In: Zsolnai Anikó és Kasik László (szerk.): A szociális kompetencia fejlesztésének elméleti és gyakorlati alapjai. Tankönyvkiadó, Budapest. 134-162.

https://www.researchgate.net/publication/305332052_A_szocialis_kornyezet_szerepe_a_tanulasi_motivacio_alakulasaban_a_csalad_az_iskola_es_a_kultura_hatasa

Düll Andrea (2009): A környezetpszichológia alapkérdései. L'Harmattan Kiadó, Bp.

9. A tanítási-tanulási folyamat digitális környezete

A problematika feltárásával és azonosításával foglalkozó kutatási eredmények felhasználásával érveljen a digitális és online tanulást támogató környezet pedagógiai jelentősége mellett, valamint keressen gyakorlati példákat a digitális eszközök, alkalmazások, online tananyagok szerepére és felhasználási lehetőségeire az 1–4. évfolyam műveltségterületein.

Ajánlott irodalom:

Aknai Dóra Orsolya - Fehér Péter (2021): Robotok alkalmazásának legújabb eredményei az általános iskolában – nemzetközi kitekintés.

https://www.researchgate.net/publication/365780875_ROBOTOK_ALKALMAZASANAK_LEGUJABB_EREDMENYEI_AZ_ALTALANOS_ISKOLABAN_-_NEMZETKOZI_KITEKINTES

Éger Veronika (2007): A digitális írástudás gyermekkori megalapozása. In: Könyvtári Figyelő. 2007/4.

10. A tanulók egészségfejlesztését célzó iskolai tevékenységek

Ismertesse a 6–12 éves gyerekek teljes körű egészségfejlesztését célzó iskolai tevékenységek és pedagógiai eljárások elméleti hátterét, az egészségfejlesztés pedagógiai céljaira reflektáló pedagógiai gyakorlatok alkalmazási lehetőségeit, külön is térjen ki a biomechanikailag helyes testtartást kialakító és fenntartó speciális tartáskorrekció elméleti hátterére és gyakorlati alkalmazásának helyes módjaira.

Ajánlott irodalom:

Teljes körű Iskolai Egészségfejlesztési Konceptió (2015).

https://egeszseg.hu/uploads/dokumentumok/Teljes_k%C3%B6r%C5%B1_Iskolai_Eg%C3%A9szs%C3%A9gfejleszt%C3%A9s_Konceptio%C3%B3.pdf

Deutsch Krisztina (2011): Iskolai egészségfelfogás és egészségfejlesztés kvalitatív és kvantitatív kutatások tükrében. In: Új Pedagógiai Szemle.

https://epa.oszk.hu/00000/00035/00145/pdf/EPA00035_upsz_2011_01-05_225-234.pdf